

Lausunto työttömyysturvajärjestelmän muutostarpeita selvittäville selvityshenkilöille

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström nimesi työmarkkina-asioiden päällikkö Suomen Yrittäjien Harri Hellsténin ja työelämäasioiden johtajan Maria Löfgrenin Akavasta selvittämään työttömyysturvajärjestelmän muutostarpeita palkkatyön ja perinteisten yrittäjyyden välimaastossa. Itsensätyöllistäjien yhteistyöryhmä lausuu selvityshenkilöille työttömyysturvalain muutostarpeista seuraavasti:

1. Itsensätyöllistäjän määrittely

Itsensätyöllistäjällä tarkoitetaan palkansaajan ja yrittäjän välimaastossa olevaa, palkansaajaan rinnastettavaa työn suorittajaa, jonka toimeentulo riippuu henkilökohtaisesta työpanoksesta työnteestä riippuvaisessa asemassa tämän työn suorittamisesta antamia ohjeita noudattaen. Itsensätyöllistäjä voi olla joko työ- tai toimeksiantosuhteessa ja asema saattaa vaihtua jopa päivittäin.

Määritelmä ja sen muotoilu riippuu käyttötarkoituksesta, haetaanko tutkimus- tai tilastointitarpeisiin sopivia rajoituksia, vai lainsäädännön soveltamisalan määrittelyä. Määritelmien vaikeudesta ja riippuvuudesta oikeusjärjestelmästä ks. esimerkiksi Eurofound/Definition of self-employed worker ja siinä mainitut lähteet: http://www.eurofound.europa.eu/comparative/tn0801018s/tn0801018s_3.htm

Tilastokeskuksen Itsensätyöllistäjät 2013 -tutkimuksessa ja EU-selvityksessä on ollut tarpeen ottaa laajempi joukko tarkastelun kohteeksi, ja siksi on ollut luontevaa, että kummassakin on tarkasteltu itsensätyöllistäjiä osana laajempaa yksinyrittäjien joukkoa. Voimassaolevassa lainsäädännössä ja tilastoissa itsensätyöllistäjät usein löytyvät juuri yksinyrittäjien kategoriasta.

Itsensätyöllistäjät eivät kuitenkaan ole yhtä laaja joukko kuin yksinyrittäjät, ja siksi on tarpeen selkeästi erottaa itsensätyöllistäminen ja yksinyrittäminen.

2. Yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus

- Pää- ja sivutoimisen yrittäjän määritelmiä tulee selkeyttää
- Pää- ja sivutoimisuuden arvioinnin tulisi perustua selkeämmin toiminnasta saataviin tuloihin. YEL-vakuutusvelvollisuuden ei tule olla määräävä tekijä arvioidessaan pää- ja sivutoimista yrittäjyyttä
- Työvoimapolitiittista harkintaa tulisi vähentää ja sujuvoittaa ennakoitavaan suuntaan arvioitaessa yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta
- Työttömänä aloitettu yritystoiminta tulisi nykyistä laajemmin katsoa sivutoimiseksi

3. Yhdistelmävakuutus

Nykyisin tuloja voidaan vakuuttaa joko palkansaajana tai yrittäjänä. Työttömyysvakuutuksen yhdistelmävakuutuksessa on kyse siitä, että henkilö voisi vakuuttaa samanaikaisesti sekä palkansaajana että yrittäjänä tehtyä työtä. Yhdistelmävakuutuksen avulla kaikki tulot olisi mahdollista vakuuttaa nykyistä kattavammin. Yhdistelmävakuutuksella voitaisiin parantaa itsensä työllistäjien työttömyysturvaa, koska juuri itsensä työllistäjät työskentelevät usein yrittäjyyden ja työsuhteisen työn välimaastossa. Yhdistelmävakuutuksessa kehitettäessä olisi huomioitava erityisesti itsensä työllistäjien aseman parantaminen.

4. Mahdollisuus ennakolausuntoon

Työttömyysturvan kannalta on keskeistä tietää, kerryttääkö työnteko palkansaajan vai yrittäjän työssäoloeh-
toa. Itsensä työllistäjälle epävarmuus työn hyväksymisestä palkansaajan työssäoloehtoon on ongelmallista.
Ratkaisuna tähän ongelmaan voisi olla työttömyyskassalta pyydettävä ennakolausunto, jossa kysymys rat-
kaistaisiin ennakkollisesti.

5. Työosuuskunta

Työosuuskunnassa tehtävä työ tulisi nykyistä selvemmin katsoa tehdyksi palkansaaja-asemassa.

Helsingissä 22.11.2016

Itsensätyöllistäjien yhteistyöryhmän allekirjoittajat

SUOMEN JOURNALISTILIITTO ry

Petri Savolainen ja Jussi Salokangas

JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN LIITTO JHL RY

Erika Mattsson

TAIDE- JA KULTTUURIALAN AMMATTIJÄRJESTÖ TAKU RY

Kirsi Herala

SUOMEN FREELANCE-JOURNALISTIT RY

Anna Kähkönen

ERTO, DigiMaMa ry

Kaarina Pehkonen

Akava ry

Anu Tuovinen

SAK ry

Joonas Rahkola

STTK ry

Samppa Koskela

Tieteentekijöiden liitto

Eeva Rantala